

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite.

Epävirallinen puolustusministerikokous 7.-8.3.2023

EU:n puolustusministerit kokoontuvat epäviralliseen puolustusministerikokoukseen Tukholmaan 7.-8.3.2023. Suomea edustaa puolustusministeri Antti Kaikkonen. Aiheina ovat EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle sekä ajankohtaiset asiat. Kokous päättyy työlounaaseen YK:n ja Naton kanssa aiheena ulkopuolisen vaikuttamisen torjuminen eri toimintaympäristöissä.

EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle

Valtioneuvosto tukee eurooppalaisen puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Valtioneuvosto on valmis tarkastelemaan myönteisesti uusia esityksiä Ukrainalle annettavan tuen kasvattamiseksi ja Ukrainan asevoimien tukemiseksi Euroopan rauhanrahaston rahoitusta hyödyntäen (U 87/2022 vp). Valtioneuvosto on valmis tutkimaan yhteishankintojen käyttöä Ukrainan tukemiseksi.

On tärkeää varmistaa, että Ukrainan tukea koskevat toimenpiteet toteutetaan nopeasti, ottaen huomioon, että tuotantokapasiteetin kasvattaminen vie aikaa ja aloitteen toteutustapa ja mekanismi ovat vielä avoinna.

Suomi tukee Ukrainan asevoimien tukemiseksi 15.11. käynnistetyn EU:n sotilaallisen avustusoperaation toimintaa (EU Military Assistance Mission in support of Ukraine, EUMAM Ukraine). Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta ovat linjanneet, että Suomi osallistuu EUMAM Ukraine -avustusoperaation enintään 50 sotilaalla, jotka toimivat koulutus- ja neuvonantotehtävissä.

Ajankohtaiset aiheet

Suomen turvallisuudelle on keskeistä, että EU vastaa turvallisuusympäristön muutoksiin kokonaisvaltaisella ja kaikki ilmansuunnat kattavalla lähestymistavalla. EU:n puolustusyhteistyön tavoitteiden saattaminen ja strategisen kulttuurin vahvistaminen edellyttävät selkeitä toimia.

Asialista:Epävirallinen puolustusministerikokous

EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle

s. 4, 5, 6

Ajankohtaiset aiheet

s.3, 4, 5

Puolustusministeriö

Perusmuistio

EU/1230/2022-PLM-1

Hernberg Anna

17.2.2023

Asia

Epävirallinen puolustusministerikokous 7.-8.3.2023

Kokous/tapaaminen

Epävirallinen puolustusministerikokous 7.-8.3.2023

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n puolustusministerit kokoontuvat epäviralliseen kokoukseen Tukholmassa 7.–8.3.2023. Suomea edustaa puolustusministeri Antti Kaikkonen. Ajankohtaisten aiheiden alla ministerit keskustelevat muun muassa strategisen kompassin toimeenpanosta. Varsinaisen työstunnon aiheena on EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle ja Ukrainalle osoitettavan aseellisen tuen edistäminen, yhteishankinnat jäsenmaiden varastojen täydentämiseksi sekä Euroopan puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistaminen. Lisäksi alustavien tietojen mukaan kokous päättyy työlounaaseen.

2. SUOMEN TAVOITE

Strateginen kompassi

Suomen kantoja aihealueeseen on määritelty valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 4/2020 vp), selonteossa EU-politiikasta (VNS 7/2020 vp) sekä valtioneuvoston puolustuselonteossa (VNS 78/2021). Lisäksi kriisinhallinnan parlamentaarinen komitea antoi suosituksia Suomen kriisinhallinnan kehittämiseksi (valtioneuvoston julkaisuja 2021:13). Suomen kantoja strategiseen kompassiin on määritelty tarkemmin UTP-kirjeessä (UTP 11/2020 vp) ja UTP-jatkokirjeissä (UTPJ 8/2021 vp ja UTPJ 20/2021 vp). Tiivistetysti:

Suomen turvallisuudelle on keskeistä, että EU vastaa turvallisuusympäristön muutoksiin kokonaisvaltaisella ja kaikki ilmiansuunnat kattavalla lähestymistavalla. EU:n puolustusyhteistyön tavoitteiden saavuttaminen ja strategisen kulttuurin vahvistaminen edellyttävät selkeitä toimia.

Suomi katsoo, että EU:n tulee olla globaalisti uskottava toimija ja tarvittaessa kyvykäs käynnistämään ja toimeenpanemaan erilaisia, myös vaativia, operaatioita itsenäisesti. Kyky nopeaan ja tehokkaaseen päätöksentekoon ja toimintaan sekä sotilaallisen että siviilikriisinhallinnan osalta on EU:n turvallisuus- ja puolustustyön uskottavuuden kannalta keskeistä.

Strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi EU:ssa tulee ratkaista teknisiä ja käytännön ongelmia kriisinhallinnan joukkojenmuodostuksen sujuvoittamiseksi. Näitä ovat esimerkiksi operaatioiden kustannusten jakaminen nykyistä järjestelyä tasaisemmin, tilannekuvan ja ennakkoinnin parantaminen sekä suunnittelu- ja johtamisrakenteiden käytännön edellytysten kehittäminen. Suomi katsoo, että EU:n kriisinhallintaoperaatioiden suunnittelu- ja johtamiskyvyn (MPCC) tulee kyetä johtamaan myös toimeenpanevia operaatioita.

EU-yhteistyö on erityisen hyödyllistä yhteiskäyttöisten ympäristöjen, kuten merellisen turvallisuuden ja avaruuden tematiikoissa jäsenmaiden resilienssin, rajallisten resurssien ja keskeisten suorituskykyjen kehittämisen näkökulmasta. Avaruuden ja turvallisuuden sekä puolustuksen välisiä linkkejä tulee kehittää mm. avaruusaspektien paremmalla huomioimisella puolustusaloitteissa ja turvallisuus- ja puolustusnäkökulmien edistämällä EU:n laajemmassa avaruuspolitiikassa.

Suomi tukee EU:n kumppanuuksien monipuolistamista ja vahvistamista sekä räätälöityjen kumppanuuksien mallia. EU:n ja Naton välinen ja transatlanttinen yhteistyö ovat tärkeitä Euroopan turvallisuuden vahvistamiseksi ja EU:n intressien edistämiseksi.

EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle

Valtioneuvosto tuomitsee jyrkästi Venäjän Ukrainassa aloittaman sotilaallisen hyökkäyksen. Venäjän hyökkäys on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Venäjän tulee välittömästi pysäyttää sotatoimet. Valtioneuvosto tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia, itsemääräämisoikeutta ja alueellista koskemattomuutta. Venäjän hyökkäys kohdistuu Ukrainaan, mutta myös koko Euroopan turvallisuusjärjestystä vastaan. Poliittista, taloudellista, sotilaallista ja humanitaarista tukea Ukrainalle tulee jatkaa ja lisätä.

Valtioneuvosto tukee eurooppalaisen puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Valtioneuvosto on valmis tarkastelemaan myönteisesti uusia esityksiä Ukrainalle annettavan tuen kasvattamiseksi ja Ukrainan asevoimien tukemiseksi Euroopan rauhanrahas- ton rahoitusta hyödyntäen (U 87/2022 vp).

Valtioneuvosto on valmis tutkimaan yhteishankintojen käyttöä Ukrainan tukemiseksi.

On tärkeää varmistaa, että Ukrainan tukea koskevat toimenpiteet toteutetaan nopeasti, ottaen huomioon, että tuotantokapasiteetin kasvattaminen vie aikaa ja aloitteen toteutus- tapa ja mekanismi ovat vielä avoinna.

Suomi tukee Ukrainan asevoimien tukemiseksi 15.11. käynnistetyn EU:n sotilaallisen avustusoperaation toimintaa (EU Military Assistance Mission in support of Ukraine, EUMAM Ukraine). Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta ovat linjanneet, että Suomi osallistuu EUMAM Ukraine -avustus- operaation enintään 50 sotilaalla, jotka toimivat koulutus- ja neuvonantotehtävissä.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Korkea edustaja Borrell esittelee ulko- ja puolustusministereille 20.3. strategisen kompassin ensimmäisen toimeenpanoraportin noin vuosi kompassin hyväksymisen jälkeen. Epävirallisessa ministerikokouksessa käydään läpi kompassin ajankohtaisia asioita. Ulkoasiainneuvosto päätti 23.1. seitsemännestä 500 miljoonan euron tukipaketista Ukrainalle ja 45 miljoonan euron avustustoimesta EUMAM Ukrainelle Euroopan rauhanrahastosta (EPF). Kokonaisuudessaan Euroopan rauhanrahaston kautta rahoitettava tuki Ukrainalle nousi 3,6 miljardiin euroon.

Lisäksi kokouksessa käsitellään Ukrainalle osoitettavan aseellisen tuen edistämistä erityisesti ammustoimitusten osalta, yhteishankintoja jäsenmaiden varastojen täydentämiseksi sekä Euroopan puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamista.

EUMAM Ukraine -operaation koulutus etenee hyvin ja alkuperäinen tavoite 15 000 sotilaan kouluttamisesta täyttyy ennen kevättä

4. TAUSTA

Strategisen kompassin toimeenpano

Strategisen kompassin toimeenpano etenee keväällä usealla alueella. Neuvostossa käsitellään kevään aikana muun muassa EU:n kyberpuolustuspolitiikkaa pohjautuen komission ja korkean edustajan aiheesta antamaan tiedonantoon. Kyberpuolustuspolitiikan tavoitteena on suojata, ennaltaehkäistä sekä puolustaa EU:ta kasvavilta kyberhyökkäyksiltä. Tiedonannon laajempuna kehyksenä toimii Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa sekä tämän suorat ja välilliset vaikutukset Euroopan unionille ja sen kumppaneille. EU:n turvallisuuden ja puolustuksen avaruusstrategia julkaistaan maaliskuussa. Strategia tulee rakentumaan seuraavien aiheiden ympärille; unionin järjestelmien ja palveluiden resilienssi, Euroopan vastaus avaruushyökkäyksiin, avaruus turvallisuuden ja puolustuksen tukena sekä kumppanuudet. Tarkoituksena on puolustaa EU:n intressejä avaruudessa ja parantaa avaruuteen liittyviä turvallisuus- ja puolustuselementtejä.

Myös sotilaallisen kriisinhallinnan yhteisten kustannusten laajentaminen, nopean toiminnan kehittäminen ja sekä EU:n sotilaallisen suunnittelu- ja johtoesikunta MPCC:n vaiheittainen vahvistaminen ovat keväällä agendalla. Lisäksi työtä edistetään yhteishankinnoissa mukaan lukien Euroopan puolustusvirastossa toimiva Defence Joint Procurement Task Force ja lyhyen aikavälin yhteishankintaväline EDIRPA (European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act), jonka osalta odotetaan Euroopan parlamentin käsittelyä. Keväällä hyväksytään myös päivitetty merellisen turvallisuuden strategia.

EUMPM Niger –operaatio (European Union military partnership mission) käynnistetään UAN:ssa 20. helmikuuta. Operaatio koostuu kohdennetuista toimista ja alkaa pienellä osallistujamäärällä. EUTM Mali operaation jatkosta on tarkoitus käynnistää strateginen tarkastelu, jossa pohditaan tulevia vaihtoehtoja.

EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle

EU on reagoinut Venäjän hyökkäykseen voimakkailta kumppaneiden kanssa koordinoituilla pakotteilla sekä lisäämällä tukeaan Ukrainalle. Poliittisen ja taloudellisen tuen lisäksi EU:n tukitoimet Ukrainalle kattavat myös tappavan ja ei-tappavan materiaalin toimittamisen Euroopan rauhanrahaston (EPF) kautta. Ulkoasiainneuvosto päätti 23.1. seitsemännestä 500 miljoonan euron tukipaketista Ukrainalle ja 45 miljoonan euron

avustustoimesta EUMAM Ukrainelle Euroopan rauhanrahastosta (EPF). Kokonaisuudessaan Euroopan rauhanrahaston kautta rahoitettava tuki Ukrainalle nousi 3,6 miljardiin euroon. Euroopan rauhanrahaston kestävyys on koetuksella Venäjän hyökkäyssodan tähden. EPF:n kokonaisrahoituskatto kaudelle 2021–2027 oli alun perin 5 692 miljoonaa euroa, joka on käytetty tai sidottu lähes kokonaan jo EPF:n kuluvana toisena toimintavuotena. Tästä syystä jäsenmaat antoivat joulukuussa 2022 poliittisen hyväksynnän EPF:n rahoituskaton nostamiselle 2 miljardilla eurolla, ja samalla todettiin mahdollisuus täydentää rahastoa myöhemmin 3,5 miljardilla eurolla. Neuvoston odotetaan tekevän uuden päätöksen EPF:n rahoituskaton nostamisesta alkuvuonna 2023.

Korkea edustaja Borrell sai 20.2. ulkoasianneuvostosta toimeksiannon edistää toimia Ukrainalle osoitettavan aseellisen tuen sekä Euroopan puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseksi. Ukraina tarvitsee sotilaallista tukea kiireellisesti ja tarvetta on erityisesti 155mm tykistöammuksille. Samalla EU-maiden tulee täydentää omia varastojaan.

Borrell lähetti jäsenmaille 21.2. kirjeen, jossa hän kertoo jakavansa Euroopan ulkosuhdehallinnon ajatuspaperin 7. – 8.3. epävirallisen puolustusministerikokouksen keskustelujen pohjaksi. Kirjeessä kehoitetaan jäsenmaita lisäämään kiireellisesti ammustoimituksia Ukrainaan. Lisäksi todetaan, puolustusteollisuuden tuotantokyvyn nopea kasvattaminen on tärkeää EU-maiden omien varastojen täydentämiseksi.

Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) ajatuspaperin keskiössä tulee olemaan kolme elementtiä: jäsenmaiden varastoissa olevien ammusten välitön toimitus Ukrainaan, yhteishankinnat jäsenmaiden varastojen täydentämiseksi sekä Ukrainan tukemiseksi ja puolustusteollisuuden tuotantokyvyn nopea kasvattaminen.

EUH tulee ensinnäkin esittämään ammustoimitusten kannusteeksi uutta pakettia Euroopan rauhanrahaston puitteissa.

Toiseksi EUH katsoo, että tarvitaan välittömästi käyttöön yhteishankintamekanismi, jolla voidaan vastata sekä jäsenmaiden tyhjentyvien varastojen tarpeisiin että Ukrainan tarpeisiin. Työtä voitaisiin jatkaa EUH:in, komission, Euroopan puolustusvirasto EDA:n ja jäsenmaiden yhteisessä työryhmässä (Defence Joint Procurement Task Force) tehdyn työn lähtökohdista.

Kolmanneksi EUH katsoo, että tarvitaan toimia teollisuuden kapasiteetin vahvistamiseksi. EUH katsoo, että on tärkeää edetä kaikilla kolmella raiteella yhtäaikaaisesti. Työlinjat ovat kaikki toisiaan tukevia.

Lisäksi EU:ssa on perustettu sotilaallinen avustusoperaatio (EU Military Assistance Mission) Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Operaatio tukee Ukrainan asevoimien kouluttamisessa. Operaation strategisena tavoitteena on edistää Ukrainan asevoimien sotilaallisen kyvykkyyden lisäämistä ja siten tukea Ukrainan kykyä puolustaa suvereniteettiaan, alueellista koskemattomuuttaan sekä suojella siviilejä. Operaation tavoitteena on myös koordinoita ja synkronoida jäsenvaltioiden toimia, joilla tuetaan Ukrainan asevoimille annettavaa koulutusta.

5. LAATIJAN JA MUIDEN KÄSITTELIJÖIDEN TIEDOT

Meiju Keksi /PLM, meiju.keksi@gov.fi, p. 0295 140 322
 Ilmari Uljas/EUE, ilmari.uljas@formin.fi p. +32 471 036020
 Anna Hernberg/ PLM, anna.hernberg@gov.fi, p. 0295 140 164
 Anna Kemppi/VNK, anna.kemppi@gov.fi, p. 0295 160 164
 Nelli Mikkola/UM nelli.mikkola@gov.fi, p. 0295 350 653

